

DE ZEVENSPRONG

Tekstfragment uit: Witteman, H. (2001). 'Oude didactiek past niet in nieuwe onderwijsvisies'. *Tijdschrift voor het Hoger Onderwijs & Management*. 1. 2001. Online op: http://www.tsmconsultants.nl/content.php?Article_id=202

De afgelopen jaren is in het VO en in het BVE veld op een aantal onderwijsinstellingen ervaring opgedaan met de zevensprong (Witteman, 1997). De zevensprong blijkt een krachtig instrument te zijn voor alle vormen van klassikaal georganiseerd onderwijs. Hieronder vindt u het procesmodel van de zevensprong afgebeeld.

(uit: Witteman, H.P.J.(1997). *Styles of Learning and Regulation in an Interactive Learning group System*. Academisch proefschrift. Rijksuniversiteit Leiden.)

Stap omschrijving:

1. Explicitering leerdoelen en taakeisen Welke leerdoelen moeten worden gehaald en waarom? Welke taken moeten worden vervuld om dit doel te bereiken?
2. Activering van voorkennis Nieuwe kennis moet worden aangehaakt aan reeds aanwezige kennis. Daartoe moet het aanwezige kennisbestand eerst worden geactiveerd.
3. Instructie Als de stof nieuwe is, wordt hier maximaal 10 minuten voor uitgetrokken, omdat aandacht niet veel langer op één punt kan worden geconcentreerd.
4. Ervaring opdoen met de taak Onmiddellijk na de instructie wordt de nieuwe kennis uit stap 3 verankerd door het maken van taken.

5. Explicitering van de essentie van het geleerde De vraag wordt gesteld: Wat hebben we geleerd? Waarom hebben we dit geleerd?

6. Reflectie op het geleerde en op het proces Wat betekent de nieuwe kennis voor ons toekomstig handelen? Hoe is het proces verlopen? Hoe verliep de samenwerking met anderen?

7. Diagnose Toetsen worden gebruikt om de kwaliteit van het leerproces in kaart te brengen en indien noodzakelijk remediërend te handelen (diagnostische toets). Toetsen kunnen ook dienen als afsluiting van een stuk leerstof (summatieve toets).

Stap 1 dient in belangrijke mate als motivator. Als de leerdoelen duidelijk zijn en door de leerlingen worden geaccepteerd dan legitimeren zij de inspanningen van de leerlingen. De taken worden zoveel mogelijk uitgevoerd tijdens stap 4. Dit betekent op veel scholen dat het huiswerk zoveel mogelijk op school wordt gemaakt. Dit blijkt een belangrijke motivator te zijn voor leerlingen. De stappen 5 en 6 dienen mede om kennisbestanden te ontdoen van misvattingen en ze te reorganiseren. Met andere woorden de nieuwe kennis moet goed worden ingepast in de reeds aanwezige kennis.

Van kennis als doel (KAD) naar kennis als Gereedschap (KAG)

Enkele suggesties bij het gebruik van de Zevensprong

Oriëntatiefase:

- 1 Bespreek met de leerlingen de leerdoelen en taakeisen door in te gaan op:
Wat-waarom-hoe-hoelang-met wie-rol docent-rol leerling
- 2 Laat een aantal vakspecifieke vragen beantwoorden om achtereenvolgens episodische, conceptuele en procedurele voorkennis te activeren.
- 3 Sta model voor de leerlingen. Laat als expert zien hoe je handelt. Draag daarbij (vak)kennis over door zowel de details als de grote lijn aan te geven.

Uitvoeringsfase:

- 4 Stel de leerlingen in de gelegenheid om zelfstandig te oefenen met de lesinhoud.

Evaluatiefase:

- 5 Laat leerlingen de uitkomsten/produkten op verschillende manieren presenteren. Bespreek de wijze waarop deze tot

stand zijn gekomen. Stel de groepsprocessen aan de orde.

Reflectiefase:

- 6 Stel een aantal specifieke vragen gericht op transfer van het geleerde zoals:
 - Wat zou je de volgende keer anders doen?
 - Waar kun je het geleerde nog meer toepassen?

- 7 Ga na in hoeverre de leerlingen de leerstof adequaat hebben verwerkt.

De Zevensprong kan over meerdere lessen worden verspreid.